

Preberite pri evanje voznika kamiona, ki je sodeloval pri povojnih pobojih. Vabimo vas, da preberete magnetogram pri evanja Jakoba Ugovška, ki je pri al...

Fotografija je simboli na (foto: STA)

Vabimo vas, da preberete magnetogram pri evanja Jakoba Ugovška, ki je pri al pred preiskovalno komisijo državnega zbora o raziskovanju povojnih množih pobojev.

Komisijo je vodil dr. Jože Pušnik.

PREDSIEDNIK DR. JOŽE PUŠNIK: Spoštovane kolegice in kolegi, lepo vas pozdravljam. Namesto otvoritve današnje seje, ki ni sklepna, predlagam, da ravnamo skladno s sklepom 8. seje komisije. Po tem sklepu je dopustno, da tudi skupina članov komisije zasliši pri evanje, posamezno zaslišanje in to zaslišanje shrani med gradivom komisije. Ali so kakšni ugovori? Sprašujem oba kolega, glede na to, da nismo sklepni. Prav tako smo prisiljeni, da 1. in 2. točko predlaganega dnevnega reda ne obravnavamo, ker pa ni sklepna in se ukvarjamo samo s 3. točko, to je zaslišanje danes povabljenih pri evanj v smislu sklepa 8. seje. Tukaj pozdravljam gospoda Ugovška, ki je bil povabljen kot pri evanje a pred to komisijo in predlagam, da za nemo z zaslišanjem pri evanje.

Gospod Ugovšek, po zakonu vas moram najprej opozoriti na naslednje: kot pri evanje a pred to komisijo ste dolžni povedati resnico in to vso resnico. Vi imate pravico zavrnati odgovore na vprašanja, ko bi s tem morebiti bremenili sebe ali kakšnega sorodnika ali mu s tem prizadeli javno sramoto ali kaj drugega. To velja za bližnje sorodnike. Moram vas vprašati še za ime in priimek. Prosim, da pritisnete na ta gumb.

JAKOB UGOVŠEK: Ugovšek Jakob.

PREDSIEDNIK DR. JOŽE PUŠNIK: Rojen?

JAKOB UGOVŠEK: (zakrito)

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Kje ste bili rojeni?

JAKOB UGOVŠEK: St. Florjan pri Gornjem Gradu.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Kje zdaj stanujete?

JAKOB UGOVŠEK: Stanujem pa Kam.... (Se ne razume.) /Podutik; Kaminova ulica?/

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Ljubljana, ja. Po narodnosti ste Slovenec.

JAKOB UGOVŠEK: Slovenec.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Državljan tudi Slovenec?

JAKOB UGOVŠEK: Tudi Slovenec.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Gospod Ugovšek, ta komisija se v tej fazi svojega dela ukvarja s tem, kar imenujemo povojni poboji. Zato bi vas prosil, da na kratko poveste, kaj ste bili ob osvoboditvi, to se pravi v maju leta 1945 in kaj veste o teh dogodkih? Prosim, gospod Ugovšek.

JAKOB UGOVŠEK: Preden sem bil invalid, invalid sem postal, ko sem bil šofer, sem vozil s tovornjakom Wermachta. Moral sem jih peljati iz Braslov na Vransko. Bil sem šofer privatnik in sem zamudil tisti termin, zato sem malo bolj pozno prišel in sem naložil okrog 30 Wermachtov. Pri Žoharjevem mlinu, tam pri Braslov ah, sem padel v zasedo, v partizansko zasedo. Tam je bila tretjina mrtvih, druga tretjina ranjenih, tudi jaz sem bil ranjen. Potem pa sem na podlagi tega še malo simuliral, da me ni ne eden ne drugi mobiliziral. Potem je bila leta 1945 v Zgornji Savinjski dolini blizu Radmirja zajeta nemška kolona, tam so imeli tovornjake, sam pa sem bil na Ljubnem. Šoferjev takrat ni bilo lahko dobiti, vedeli so zame, da sem šofer in so me mobilizirali, eš, naj peljem tovornjak v Celje. Tam sem potem ostal v enoti. To je bila enota KNOJ-a.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Torej ste bili nekje v maju, kmalu po osvoboditvi, mobilizirani kot voznik v enoto KNOJ-a. Prosim, e kaj poveste v zvezi s prevozi, ki se nanašajo na te povojne poboje.

JAKOB UGOVŠEK: Potem sem bil tam. Prvi , nisem slutil, da smo v glavnem pobirali vojni material v Savinjski dolini. Potem, enkrat pono i me je nek šofer opozoril in je rekel: **“Jaz sem pono i vozil avto, ko so jih pobili.”** Ni mi pa povedal ni konkretnega, jaz ga pa tudi nisem ni vprašal. Potem sem bil nek ve er poklican v Stari pisker, kamor sva odšla dva: jaz s tovornjakom in še en šofer z avtobusom. Naložila sva poln avto ljudi, to je moških, ženske, starejše, mlajše, različno, in **sva jih peljala v Laško, pred železniško postajo. Tam so bili bombni kraterji. Tam so jih streljali.** Zapeljala sva jih tik ob krater in so samo po dva ali tri potegnili s tovornjaka in vsakemu nekaj prebrali. Ne vem kaj, ker me to ni zanimalo, sem samo bolj gledal, in so jih postrelili, tam, v tisti jami.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Gospod Ugovšek, koliko ljudi je bilo, ko sta jih vidva peljala pred tiste kraterje? Približno, koliko bi jih lahko bilo?

JAKOB UGOVŠEK: Po mojem mnenju bi jih bilo skupno, všteti še tisti iz avtobusa, **okrog 50.**

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Ali so bili ustreljeni oble eni v uniforme ali so bili civilisti?

JAKOB UGOVŠEK: Sami civilisti. Tudi enega ni bilo v uniformi.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Samo civilisti, mhm. Ali so bili pred ustrelitvijo sle eni ali oble eni?

JAKOB UGOVŠEK: Po enega so vzeli iz avta, mu nekaj prebrali in nato ustrelili. Nekatere so nato še vlekli na dno kraterja.

PREDSEDNIK JOŽE PU NIK: To se pravi oble ene? Oble ene, ja. Kdo je poveljeval tej akciji?

JAKOB UGOVŠEK: Poveljevala je neka civilna oseba. Takrat so bili to civilisti. Samo izvršitelji in stražarji so bili vojaki.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Ali je bil ta civilist Slovenec ali kakšne druge narodnosti? Ste slišali, da je govoril?

JAKOB UGOVŠEK: Kolikor sem jih jaz slišal govoriti, **so bili sami Slovenci**. (Vprašanje dr. Pu nika: Tudi vojaki?) Tudi. In tudi v tisti enoti, v kateri sem bil, so bili samo vojaki. **To so bili vojaki iz Savinjske doline in Trbovelj ani. Ni bilo drugih. Ve ina, kolikor sem jih poznal, so iz teh krajev.**

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Gospod Ugovšek, ali bi lahko rekli, kako dolgo je trajala izvršitev smrtne kazni oziroma kako dolgo je trajalo streljanje? Se da povedati približno, za lažjo predstavo?

JAKOB UGOVŠEK: Mogo e eno uro; dalj ne. Prej manj kot dalj.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Ste izvajali še kakšne druge tovrstne prevoze?

JAKOB UGOVŠEK: ez nekaj dni, ve šoferjev nas je bilo, ne morem re i koliko, smo bili s tovornjaki poklicani na Teharje. Tam smo naložili vojake bele garde. Na tovornjaku sem imel dve prikolici. Ena je bila navadna tovorna, druga pa je bila kot delavnica, visoka, lesena, v obe so jih naložili. Zraven so bili še drugi tovornjaki. (Predsednik dr. Pu nik: Koliko približno?) Ja, okrog štiri, pet mogo e. Ve ne, zato ker za vse tudi ne vem, ker smo jih vozili eden za drugim in smo opravili ve voženj. **Zve er smo za eli voziti, bila je tema in pred svitom smo nehali.**

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Torej, od kod ste vozili? Iz Teharij, kam?

JAKOB UGOVŠEK: **Iz Teharij v Rudnik Laško**. Jaz sem imel prikolico, vem, ki je bila visoka, da ni šlo v podvozu. In kaj zdaj? Drugi so imeli polno. Komandant je rekel: Potegni. Stražarjem, ki so bili na prikolici, je rekel, naj gredo dol in so na prikolici ostali samo ujetniki in je rekel: Potegni. Jaz sem potegnil in vse skupaj se je zrušilo, polomilo. Lomilo se je po jetnikih. Nato smo jih vozili pred rudnik. Tam so spraznili tovornjak in prikolico. Videl sem še toliko pred jamo, ko so jih s pazniki gnali naprej in **od dale sem slišal strele. Streljali so pred jamo**. Potem je že drugi avto pripeljal. Okrog dve do tri vožnje je vsak naredil en ve er.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: In koliko no i je to potekalo?

JAKOB UGOVŠEK: Ne morem ravno re i in se spominjati, da bi to no vedel, koliko. Je pa trajalo **okrog tri dni, tako približno, en teden**. Toliko vem, ko so se potem pogovarjali in je eden od oficirjev rekel: Kam jih bomo pa zdaj? Zdaj bo pa polna jama. Potem smo zadnji vožnji, zdi se mi, najmanj ena je zagotovo bila, peljali naprej od Laškega **proti Zagorju** (dragutin: najbrž proti Hrastniku), po tisti cesti. Tam so praznili in **slišal sem precej dale gor, ko so jih streljali**.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Kako so bili ti ujetniki? So bili zvezani?

JAKOB UGOVŠEK: Vsakega ujetnika so zadaj zvezali s telefonsko žico in dva po dva sta bila tako zvezana zadaj z rokami in ez ... Prosim?

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Kako so se vedli ujetniki? Kako so se obnašali? So stokali? Veseli zagotovo niso bili. Kako je bilo?

JAKOB UGOVŠEK: Vsega je bilo. Vse se je slišalo: imena so vpili drug drugemu, bilo je grozno. Ko so jih nalagali pred barako – zapeljal sem pred barako -, tam so jih vezali, jih nakladali na tovornjak brez vsakih klopi. Kar tako zvezane kot drva so jih potiskali enega ez drugega, tako, da niso bili prosti. Tako so eden na drugem sedeli. Slišal sem med vožnjo, ko so jih stražarji pretepali. Na vsakem tovornjaku je bilo par stražarjev in so jih pretepali in celo zahtevali in celo so jih prisilili med vožnjo, da so peli domobranske pesmi. To vse med vožnjo. Gotovo so se maš evali, tisti vojaki in tisti spremljevalci nad ujetniki. Najprej so izbirali funkcionarje, nato so prišli starejši na vrsto. Mlade, stare 17 in 18 let, so najprej pustili pri miru. Potem pa, ko je onih zmanjkalo, so pa še mlade pobrali, da smo še njih vozili.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Gospod Ugovšek, vi ste imeli "šleper", e sem vas prav razumel. To se pravi tovornjak s prikolico. Vla ilec.

JAKOB UGOVŠEK: Ja, bil je vla ilec, kjer je bilo ve prostora in tudi precej velika prikolica je bila.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Koliko jih je lahko šlo naenkrat? Koliko mislite, brez stražarjev, seveda?

JAKOB UGOVŠEK: Po mojem mnenju **okrog 30 jih je bilo najmanj**. Zato, ker niso bili razporejeni tako po prostoru. Bili so naloženi kot drva.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Gospod Ugovšek, ali bi lahko rekli, kdaj približno asovno, katerega meseca je to bilo? Govorimo zdaj o prevozu iz Teharij.

JAKOB UGOVŠEK: Po mojem mnenju je bilo junija, kolikor lahko presodim. Ne morem to no re i. (Predsednik dr. Pu nik: Junija ali julija?) Junija je bilo to.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Junija. To je bilo nekaj dni, vi ste rekli okrog pet dni bi lahko to trajalo. Ali ste kasneje še kaj prevažali iz Teharij?

JAKOB UGOVŠEK: Iz Teharij ne. So me pa iz Teharij enkrat poklicali, da sem tam naložil samo osebne stvari: kov ke, razne obleke, osebne stvari, poln tovornjak, polno prikolico, kolikor se je dalo naložiti gor. Zapeljal sem v skladiš e, na eno dvoriš e. Tam ni bilo nobenega, da bi to spraznil. Potem so prišli vojaki, da so to spraznili v eno drvarnico. **Tam sem bil sam in sem za el malo brskati po tistih stvareh. Mislil sem, zakaj pa jaz ne bi nekaj vzal in sem vzal en tak isto majhen kov ek. Rekel sem si, da bo mogo e kakšna ve ja vrednost notri. Seveda, jaz tisto domov pripeljem in so bile same otroške plenice v kov ku.**

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Kam ste pa osebne stvari iz Teharij odpeljali?

JAKOB UGOVŠEK: V drvarnico, na dvoriš e takratne gimnazije. (Predsednik dr. Jože Pu nik: Katere? Celjske gimnazije? Gimnazije v Celju?) Ne. Tam so bile, ne vem, ali so bile nune ali ne vem kaj. (Predsednik dr. Pu nik: V Celju?) V Celju, ja. Tam smo tudi šoferji stanovali. Na dvoriš e v drvarnico so zmetali to.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Ali ste še kakšne druge takšne prevoze opravljali kot voznik?

JAKOB UGOVŠEK: Ja, potem sva bila poklicana dva – jaz in eden z avtobusom. Šla sva v Slovenj Gradec. V Slovenj Gradcu sva nekaj naložila in nato še nakladala v Slovenj Gradcu, Velenju, Šoštanju,

Šmartnem ob Paki, Braslovcah in nazadnje še v Žalcu. (Predsednik dr. Pušnik: Kaj ste nakladali?) Nakladali smo ljudi. Nekaj moških, nekaj žensk. Te so ločili. Ženske so dali v avtobus, moške na tovornjak in sva oba vozila polna, **okrog 60 do 70 jih je bilo na obeh**. Peljala sva in proti večeru smo prišli v Celje. Tam sva stala okrog dve, tri ure, da se je popolnoma stemnilo. Potem so prišli stražarji, vojaki iz enote. Bilo jih je precej. (Predsednik dr. Pušnik: So bili to Slovenci ali so bili kakšne druge narodnosti?) **Sami Slovenci**. Kolikor sem vedel in poznal, je bil samo šofer avtobusa druge narodnosti. **Peljali smo jih v Brežice, tam je bil tisti pancergaben** (protitankovski jarek – op.) in tam sva zapeljala. Najprej so stražarji odpeljali moške in so se vrnili čez okrog tri do štiri ure ali uro. Prišli so po ženske. Ženske so bile takrat že v avtobusu, stražarji in tisti, ki so se vrnili, so vse ženske do golega slekli. Še prej pa so moškim in potem še ženskam vse ure in zlatnino pobrali, da je bilo tiste zlatnine za eno aktovko. Tisto zlatnino je meni komandant dal in rekel: “Na, to ti daj, pa da boš v Celju dal **Zdova**.” To sem nato v Celju njemu izročil v njegovi pisarni in izgleda, da so si to vse sami razdelili. (Predsednik dr. Pušnik: Ali ste poznali ime tega oficirja?) Nisem. Nisem poznal. Toliko vem, da so bili sami Slovenci. Večina, vsaj po govoricah in po tem, kolikor sem po služenju poznal, so bili sami Savinjanini in tam okrog Trboveljani.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PUŠNIK: Še nekaj. V Brežicah ste slišali strele? Rekli ste, da so najprej odgnali moške. Ste slišali strele?

JAKOB UGOVŠEK: Nisem slišal strellov. Moralo je biti precej daleč, da se ni slišalo.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PUŠNIK: Ali ste slišali strele potem, ko so odgnali ženske? (Odgovor Jakoba Ugovška: Ne, tudi ne.)

Ali bi lahko povedali natančneje? Ali ste bili kdaj po tistem še v Brežicah? Bi lahko približno pokazali, kje ste obstali in od kod so jih peljali naprej?

JAKOB UGOVŠEK: Ne vem, zato, ker naprej ni bilo ceste. Bilo je pa ponoči, tako, da si tudi nisem “zamerkal”. Vem, da je v okolici Brežic moralo to biti. In toliko vem, kje je bil tisti “pancergaben” skopan.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PUŠNIK: Katerega meseca je ta vožnja potekala? Lahko rečete?

JAKOB UGOVŠEK: To je bilo malo pozneje. Tam nekje **konec junija, v začetku julija**. Potem pa je bila celotna enota prestavljena iz Celja v Maribor. V Mariboru vem, da je samo enkrat par tovornjakov bilo naloženih, vseh tudi nisem videl. Vem, da je bilo več tovornjakov, naložili so samo civilne osebe. **Naložili so jih in peljali na Pohorje**. Tam pa si nisem mogel zapomniti, ker je bilo ponoči in prej nisem bil še nikoli gor. Tudi ne morem reči, v katerem kraju. **Bili so naloženi sami civilisti**. Takrat je bil tisti zloglasni komandant “**Puklasti Miha**”. Njega sem osebno videl, ko je prav grdo postopal z ujetniki in **videl sem, da so bile celo ženske z dojenčki** in on se je največ nad tistimi zgražal. Ko smo jih s tovornjaki zapeljali, so jih nato naprej gnali in tam **smo slišali streljanje**.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PUŠNIK: Kje ste jih v Mariboru naložili?

JAKOB UGOVŠEK: Nisem si zapomnil kje v Mariboru. Gotovo, zdi se mi, da je bilo to pri nekem arestu, zaporu. (Predsednik dr. Pušnik: Ali so bile zraven tudi ženske?) Saj pravim, da so bile ženske. To sem si še celo bolj zapomnil, ko sem videl eno mater z dojenčkom v naročju. Toliko, kolikor sem bil jaz udeležen kot priča, da sem videl, je pa po **govoricah kolegov bilo tega več**. **Jaz nisem bil pri vsem udeležen**. Po mojem mnenju so bili tudi drugi. Potem sem bil zamenjan kot šofer in sem sanitetni avto vozil. In s sanitetnim avtom sem imel samo en primer. Iz zapora sem peljal nekega moškega, ki je bil invalid. Imel je leseno nogo. Tega invalida sem peljal k pokopališču in so ga tam ustrelili v pravo mene. Sem še videl, ko so prav ..., kje naj obstanem, pa so ga tam ustrelili. Tam sem videl, ko je že eden drug krsto nesel. Druga več pa drugih takšnih pobojev nisem točno videl. **So pa že leta 1943, to so pa bili terenci v Zgornji Savinjski dolini, mojega očetja ubili**. On je v kleti spal. Bil je kmet. On se sploh ni zanimal za nobeno stvar, za politiko ali kaj. Tam so ga ... pobili. Pri tistih terencih je bil udeležen celo moj bratranec in

takšni, ki sem jih poznal. Tisti bratranec ..., rajši ne povem, in en drug sosed, je še tudi danes tam v Savinjski, saj je isto zmešan in zelo v strahu živi. In na račun tistih, pa še enega drugega – to je bilo pa leta 1943, na veliki šmaren, 15. avgusta, so potem Nemci ustrelili 50 talcev. Med tistimi talci je bil tudi moj bratranec in najboljši prijatelj. No, vidite, kako je to.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Kako je vse to prepleteno. Hvala lepa, gospod Ugovšek. Prosim lane komisije. Gospod Polajnar.

IGNAC POLAJNAR: Gospod Ugovšek, mene zanima najprej to, ko ste pripovedovali za Laško, o tisti prikolici, ki se je zagozdila. Ali je bilo to v Tremarjih ali potem pod železnico že v Laškem? Tam, kjer je podvoz, ko ste šli s temi obsojenci? Ali je bilo to v Tremarjih, kjer se je zagozdila prikolica, ali se je zagozdila že v Laškem, ko ste zavili v desno pod železnico?

JAKOB UGOVŠEK: Pod železnico. (Polajnar: V Laškem? Aha, ja.) Tista cesta ...

IGNAC POLAJNAR: Ki gre potem proti rudniku. Ja. Hvala lepa. Ali je bilo tam po vašem vedenju tudi že kaj žrtev, ko se je ta nesreča zgodila oziroma, ko so vas prisilili, da ste peljali naprej kljub temu, da ni šlo skozi?

JAKOB UGOVŠEK: Ne vem. Mislim, da ni bilo takrat toliko hudega to. Samo prelomila se je streha in tisto. Potem sem peljal naprej in prikolica je ostala pred rudnikom, kot je bila, je nisem potem nazaj peljal.

IGNAC POLAJNAR: Ali ste poznali koga osebno od teh, ki so bili likvidatorji v Laškem? Pravite, da so bili iz Savinjske doline in Trboveljani.

JAKOB UGOVŠEK: Jaz osebno nisem nikogar poznal. Zato tistih likvidatorjev v Laškem nisem poznal in tisti niso bili iz te enote. Tisti so že bili gor, tam v Brežicah in v Laškem še prej. To so bili vojaki iz tiste enote, kot sem bil jaz, to je iz KNOJ-a. Tisti, ki so bili pa že prej tam, tistih pa sploh nisem videl. So že bili ... delali notri v rudniku. Jaz sem videl samo, ko so par metrov v rudnik šli in ne, kaj se je v rudniku dogajalo. Tudi iz rudnika nisem strelav slišal. Tudi nisem bil dolgo časa tam. Vse skupaj so samo na hitro izpraznili in sem šel nazaj po druge.

IGNAC POLAJNAR: Kakšen je bil ukaz, preden ste peljali ujetnike? Da morate o vsem molčati in da tudi potem, ko se bo to zgodilo, nikjer ne smete ničesar povedati? Če je bilo tako, koliko časa ste potem še bili tam kot voznik v KNOJ-u in kdaj ste s to službo prenehali in ali ste morali podpisati kakšno izjavo, da ne boste ničesar nikoli nikjer povedali?

JAKOB UGOVŠEK: Ni bilo nobene takšne stvari.

IGNAC POLAJNAR: Do kdaj ste bili voznik v enoti? (Vprašanje dopolni dr. Pu nik: Kako dolgo ste ostali v KNOJ-u kot voznik?)

JAKOB UGOVŠEK: Tam v tisti legitimaciji je datum odpusta. (Vmes dr. Pu nik: 10. 10. je en datum.) 10. oktobra, ali je to mogoče leto 1945?) Ja, takrat sem bil odpuščen.

PREDSEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Odpuščen, ja. To je datum. Saj tu so tudi imena političnega komisarja in komandanta. Bomo skušali razvozlati. Prosim, gospod Polajnar.

IGNAC POLAJNAR: Ali ste bili takrat član partije? (Odgovor: Ne.) Niste bili nikoli? (Ne.)

JAKOB UGOVŠEK: Nikoli. Jaz sem se tega izogibal. Bil sem že prej od Nemcev 1941. leta zaprt. (Predsednik dr. Pu nik: Povejte, kje ste bili zaprti?) Zaprt sem bil na Borlskem gradu. To je bil prehodni lager. Iz tistega lagerja so šli na tri strani. Eni so šli v Dachau, eni domov, eni pa pod "šus" v Maribor kot

talci. In jaz sem leta 1941, takrat, ko so me Nemci zaprli, smo peli (v Šoštanju), tam nas je bilo nekaj, ko so tistega šefa selili. Imeli smo nekaj takšnega kot poslovilni ver. Peli smo jugoslovansko himno, javno, na terasi. Takoj je doti ni, ki je bil takrat šoštanjski župan, osebno gnal nas na Gestapo. Seveda Gestapo nas je malo sem in tja zasliševal in je rekel: "Ja, kaj ho emo z njimi?" Malo smo tudi "pod gasom" bili, ker smo se ... nadelali, kot se je izrazil župan rekel: "Jaz zahtevam, da se zaprejo. Meni je vseeno, e danes gredo pod 'šus'." Na podlagi tega smo bili zaprti. Bilo nas je pet, ki smo bili zaprti v celjskem Piskru dolgo asa. Enkrat so nas poklicali na zaslišanje za streljanje talcev. Bil sem poklican. Nas je bilo poklicanih 25, da smo bili kot sodiš e. Na sodiš u se je leta 1941 še bolj uradno delalo. Med tistimi je bilo 25 ustreljenih, dva sva odstopila, sva ostala. Potem sem bil premeš en v lager Borl. To je bil prehodni lager.

PRESEDNIK DR. JOŽE PU NIK: In kdaj ste bili izpuš eni od tam?

JAKOB UGOVŠEK: Tam sem bil okrog jeseni 1941.

PRESEDNIK DR. JOŽE PU NIK: Dobro. Gospod Polajnar, nadaljujte z vprašanji.

IGNAC POLAJNAR: Gospod Ugovšek, ali je kdo od teh voznikov v tem asu, ko ste vozili ljudi, protestiral, da tega ne bo ve po el in ali so mu tudi zagrozili, e ne bo izvršil ukaza?

JAKOB UGOVŠEK: Tega jaz ne vem, zato, ker nisem z nobenim šoferjem debatiral. Nismo debatirali o tem. Za druge ne vem. Za sebe vem, da sem bil tiho. Sploh nisem z nikomer razglabljal, zato, ker sem tudi takoj za util, da je kakšna nevarnost za življenje, kar je tudi bilo. Za dva vem, ko sta potem izginila. Ni ju bilo ve .

IGNAC POLAJNAR: Preden ste za eli voziti te obsojence, ali vas je poklical oficir, politkomisar ali varnostni oficir in vam povedal, kaj boste po eli in zakaj boste neko stvar po eli in kako se bo tisto dogajalo in da morate o stvareh, ki jih boste videli, mol ati?

JAKOB UGOVŠEK: Mi smo bili poklicani in so nam samo naro ili: tja in tja morate iti. Prišli smo na tista mesta in potem so za eli nakladati. Tega, kar sprašujete, ni omenil nobeden.

IGNAC POLAJNAR: Ste morda poznali koga izmed teh, ki ste jih vozili? V Teharjah ste morda spoznali koga izmed teh ujetnikov?

JAKOB UGOVŠEK: Spominjam se edino enega trgovca v Pesjem. Tam pri Stari cesti, od elektrarne dol, pod klancem je imel trgovino. Tistega sem osebno poznal, drugih pa ne, od tistih ujetnikov, ki so bili ustreljeni v Brežicah.

IGNAC POLAJNAR: Ste se morda pozneje, ko ste nehali delati v KNOJ-u, še morda sre ali z UDBO? Da so vas, recimo, poklicali na pogovor ali obiskali in vam govorili o tem, da o teh stvareh ne smete pripovedovati ljudem?

JAKOB UGOVŠEK: Ne. To ni bilo ni omenjeno. Tudi potem ne, ko sem bil odpuš en. Bil sem samo poklican na tisti sestanek dvakrat, da naj bi bil lan partije. Jaz tega nisem hotel in sem se vsaki toliko umaknil, da nisem tega sprejel.

IGNAC POLAJNAR: In ni bilo nobenega pritiska na vas, recimo, da ste zaradi tega imeli ob utek, da so vas zasledovali ali da bi pazili na vas, ker ste vendarle veliko vedeli?

JAKOB UGOVŠEK: Za to pa ne vem. Lahko, da je bilo. Po eni strani so mi zmeraj tudi v službi, pa pri zaslužku bolj polena pod noge metali. Tudi, ko sem prišel k Viatorju za šoferja avtobusa, je bilo razli no. Eni so imeli boljši položaj, drugi slabšega. Jaz sem imel vedno slabšega. (Vmes predsednik dr. Pu nik: Se pravi, da nekega preganjanja niste opazili?) Ne, preganjanja nisem opazil, opazil pa sem zoperstavljanje,

da sem vedno tudi slabše zaslužil kot so moji kolegi.

IGNAC POLAJNAR: Pa ste kdaj o teh stvareh pripovedovali kje v kakšni družbi?

JAKOB UGOVŠEK: Tega nisem jaz nikjer povedal in tega nisem povedal niti lastni ženi. Bil sem vedno tiho.

IGNAC POLAJNAR: Se opravi ujem. Verjetno ste povedali zdaj po letu 90. (Ugovšek: Prosim?) Zdaj po letu 1990 ste stvari povedali, ne? (Ugovšek: Ja, ... Kratek odgovor se ne razume.)
e imam prave podatke, vi ste želeli že pred našo komisijo o tem govoriti? Ali ne? Hvala lepa.

JAKOB UGOVŠEK: ... (Ni takoj vklju en.) to komisijo ... povem.

PRESEDNIK DR. JOŽE PUNIK: Je še kakšno vprašanje? e ni, bi zaklju il ta pogovor z gospodom Ugovškom. Za stroške, ko ste sem prišli, vam bo naša sodelavka razložila, ker imate pravico do povrnitve stroškov. Zahvaljujem se vam, da ste prišli na komisijo in nasvidenje. Verjetno nasvidenje, e bo potrebno, se še vidimo.

24kul.si